

Podzimní volby skončily, nejistota trvá

23.listopadu 2006 Ladislav Mrklas

Podzimní senátní a komunální vyvolaly vlnu nadějí, že pomohou vyřešit mnohaměsíční nejistotu kolem vlády a funkčnosti celého politického systému. Ve skutečnosti spíše jen vyslaly několik signálů o tom, co si o politické situaci myslí česká veřejnost. Navíc tyto signály jen utvrdily všechny hlavní politické hráče v tom, že jejich dosavadní počínání a pozice byly jediné správné a možné. Tyto volby pochopitelně nemohly změnit rozložení sil v Poslanecké sněmovně, ani základní blokové uspořádání. A zásadně nezměnily ani chování většiny hlavních politických stran a lídrů.

Za vším hledej třetí pokus

Jiří Paroubek je sice nyní ochoten tolerovat (nebo dokonce podpořit) vládu vedenou Mirkem Topolánkem, ovšem za podmínek, jež jsou na první pohled velmi obtížně akceptovatelné. Kromě personálních a programových ústupků, např. obětování nejvýraznějších členů vlády v čele s Ivanem Langerem, by taková vláda musela být složena výhradně z ministrů ODS a její mandát by byl přibližně dvouletý. Obojí se nedá nazvat jinak než líčení pasti. Sociální demokraté ODS manévrují do izolace od KDU-ČSL a zelených. Navíc se snaží vrazit klín mezi celostátní a krajskou reprezentaci strany, nepřející si volby ve stejném termínu jako volby krajské. Druhá Paroubkem prosazovaná varianta, tedy velká koalice, je pro ODS ještě méně přijatelná, neboť si jí nepřeje drtivá většina jejího elektorátu, členské základny ani vedení v čele s předsedou. Ve skutečnosti ale Jiří Paroubek stále doufá ve svůj vlastní vládní pokus ve třetím kole. To je alfa i omega všech jeho dosavadních aktivit. Sílicí hlasy po nutné Paroubkově sebereflexi volebních proher se předsedovi ČSSD zatím daří přecházet mlčením nebo rychle odbýt. Hlavním důvodem je ale právě jen to, že mytický třetí pokus láká i jiné pretendenty ministerských křesel, kteří se do hromadné kritiky svého šéfa zatím nehrnou. Zatím!

Malí lavírují

Komunisté vedení Vojtěchem Filipem stále lavírují mezi vidinou podílu na moci mytické Paroubkovy vlády opřené o ně a přeběhlíka (-y), resp. odklonem od ČSSD, který by jí mohl vrátit punc strany protestu a tudíž staronové voliče, o něž nyní přichází. Ve hře je i varianta, že by komunisté projevili svoji „státotvornost“ podporou vyvolání předčasných voleb, a to i za cenu opuštění dosavadních sociálně-demokratických souputníků. Každá z variant má své plusy i minusy a komunisté to dobře vědí.

Rovněž KDU-ČSL se chová pořád stejně málo čitelně. Jejím problémem je absence jasného lídra s mandátem, strach o holou politickou existenci i šířící nejistota ohledně dalšího směřování, které může, ale také dost dobře nemusí, rozhodnout sjezd plánovaný v závěru roku. KDU-ČSL váhá, zda riskovat předčasné volby nebo se pokusit přežít tím, že vstoupí do nějaké vlády, kde bude fungovat jako tmel a jazýček na vahách zároveň, a modlit se, že toto angažmá její elektorát ocení.

Jasnější je naopak pozice Strany zelených, či lépe řečeno jejího předsedy Bursíka. Už proto, že je to pozice výhodná. Zelení v zásadě nemají co ztratit. Jedinou hrozbou je případný odpadlík, který by podpořil vládu ČSSD. Trochu problém by mohl nastat i v případě rozhodnutí, zda jít či nejít do nějaké dočasné vlády a riskovat, že se strana do něčeho „namočí“.

ODS mezi mlýnskými kameny

Nejsložitější je situace ODS a Mirka Topolánka. Ta se ocitá mezi příliš mnoha mlýnskými kameny. Veřejnost oprávněně očekává rozuzlení povolební detektivky zvolna se měnící v trapnou mnohadílnou mýdlovou operu. Kdo jiný než ODS, která dostala v podzimních volbách bonus v podobě mnoha hlasů protestujících proti chování ČSSD, by s ním mohl přijít. ODS se veze na vlně úspěchu, relativní důvěry a hlavně očekávání v ní vložených. A to je pro ni stejně nadějně jako nebezpečné. Musí situaci pohnout. Bez nějaké minimální dohody s ČSSD to nepůjde. Když se však se sociální demokracií spojí moc, ztratí důvěru, když málo, ztratí ji možná také, ale hlavně se nepohne z místa. ODS také neví, zda se může spolehnout na poslance KDU-ČSL, protože to koneckonců nevědí ani oni sami. Stoprocentní důvěra není na místě ani v případě zelených.

Vůbec nejkomplicovanějším bodem je pak vztah mezi ODS a prezidentem republiky. Jeho zájmy se na mnoha místech se zájmy ODS kříží. Prezidentu Klausovi vyhovuje současné rozložení sil v obou komorách českého parlamentu, které skýtá velkou šanci na znovuzvolení. Výhodná je i jeho současná pozice hybatele politické scény. Už méně prezidentu vyhovuje vládní nejistota, která vrhá stín i na jeho počínání. Avšak ani vidina potenciální dominance jedné strany ve většinové vládě, byť by tou stranou byla ODS, není tím, co by si prezident právě mohl přát. Předčasné volby, které prosazuje ODS (a k ní se pomalu přidává veřejnost), prezidentovi mohou zkomplikovat nejen jeho znovuzvolení, ale i čas zbývající do konce jeho prvního mandátu. Varianta „dočasně duhy“, s níž Václav Klaus neúspěšně přišel, je z jeho pohledu naprosto logická. Byla by udržení statu quo z hlediska rozložení sil a zároveň zklidnění situace pod jeho taktovkou. Nelze se tedy divit jeho rozladěnosti, když tato varianta padla.

Opětovné jmenování Mirka Topolánka premiérem tak lze chápat minimálně třemi způsoby. Buď se prezident rozhodl dospět k předčasným volbám stůj co stůj a hlavně co nejdříve. Nebo jde o svého druhu mstu politickým stranám za krach jeho návrhů tím, že na ně nyní přenáší veškerou další aktivitu. A to v případě úspěchu, ale i krachu druhého pokusu, po němž by následovala varianta premiéra jmenovaného na návrh předsedy Poslanecké sněmovny. Třetí možnost vychází z předpokladu, že druhý pokus skončí krachem, na základě dohody odstoupí stávající a nebude zvolen nový předseda dolní komory a země se tudíž ocitne v regulérní ústavní a politické krizi. Prezident tak bude moci znovu vstoupit na scénu, přičemž zvýšený tlak na strany způsobí, že tentokrát to skončí jeho velkými úspěchy.